

Jaarverslag Costerustuin 2024

De tuin in 2024

In tegenstelling tot 2023, met veel zon en droogte, was 2024 juist een jaar met veel regen. De beregeningsinstallatie is alleen gebruikt in juli en augustus. Elke tuinier had het door die nattigheid over een slakkenplaag en ook in de Costerustuin zijn veel naaktslakken geraapt.

Eén of twee maal per week verzorgen de vrijwilligers enthousiast en toegewijd de perken. Het timmerteam pakt de onderhouds- en grote snoeiklussen voortvarend aan. Elk jaar worden enkele perken grondiger bekeken, vier perken waren in 2024 aan de beurt. De controle van de naambordjes, de Collectie Basisplanten en het QR-paaltjesparcours is een vast onderdeel van het tuinwerk. Enkele bomen hadden extra aandacht nodig. Zo blijft de hele tuin door de jaren heen in goede staat.

Het plantenrek wordt wekelijks met potten gevuld, in het zadenkastje liggen leerzame kleurplaten en zakjes met uit de tuin geoogst zaad. Rekje, zaden en kleurplaten zijn een bescheiden bron van inkomsten, bezoekers betalen in spaarpot of via website.

De huidige twee werkhuisjes verkeren in slechte staat. In goed overleg en met hulp van anderen, is gewerkt aan de plannen voor één nieuw, duurzaam en efficiënt Costhuys met een sedumdak. De tuin kan daarmee de toekomst tegemoet zien. In 2025 moeten financiën en vergunning rond komen. In de begroting is al jaren een post voorzien maar via donateurs en fondsen wordt extra geld gezocht.

De financiële huishouding is op orde, contact met Gemeente Hilversum, burens en relaties verloopt goed. Dagelijks zijn er bezoekers, voor een (leerzame) wandeling, een groene werkpausje of op zoek naar een bijzondere plant en inspiratie voor de eigen tuin. De tuin functioneert als ontmoetingspunt en kleine oase voor de buurt en voor de stad Hilversum. Van jonge gezinnen met kinderen tot bewoners van enkele verzorgingstehuizen in de buurt, ze komen allen regelmatig langs voor een groen rondje in de buitenlucht. De waardering van bezoekers is altijd positief.

Het doel en bestaansrecht van de Costerustuin laten zich eenvoudig samenvatten. Deze historische tuin met alle 40 plantenorden is gebaseerd op de plantenindeling in de *Geïllustreerde Flora van Nederland* van Heimans, Heinsius en Thijssse, editie 1909. De stichter van de tuin, bioloog dr. Jan Costerus (1849-1938) wilde met deze openbare tuin de kennis en liefde voor en het behoud van de natuur stimuleren. De tuin, sinds 1930 op de huidige locatie, is nog altijd volgens die uitgangspunten ingericht. Keuzes voor planten worden langs de historische planten-meetlat gelegd en als het even kan staat de plant ook op de Rode plantenlijst van zeldzame planten in Nederland. Daarmee is de tuin ook van belang voor de biodiversiteit, inheemse en gevarieerde planten zijn immers goed voor bestuivers. Ook duurzaamheid en klimaatbestendigheid zijn een leidraad bij de plantenkeuze.

Onze Collectie Basisplanten, bestaand uit circa 100 planten, heeft jaarlijks aandacht. Soms is het nodig een nieuw exemplaar van een basisplant aan te schaffen. De paaltjes met QR-codes brengen de bezoeker naar onze website voor informatie over de plantenorden en die 100 basisplanten.

Activiteiten zijn onder andere: het magazine Costerus Cost, Open Monumenten weekend, Plantenuitgifte, Duurzame Dagen Hilversum, Zadenkastje, Instagram, Facebook en een digitale nieuwsbrief. Daarop wordt hieronder uitgebreider ingegaan.

Verslag van het bestuur

Een doel is de vrijwilligers en bezoekers te blijven interesseren voor de Costerustuin zodat de tuin een bijdrage kan leveren aan kennis, liefde en behoud van de natuur. Daarmee past de tuin goed in het Programma Groen van de Gemeente Hilversum met de 3 pijlers biodiversiteit, duurzaamheid en vitaliteit. De tuin is openbaar toegankelijk en met uiteenlopende activiteiten, zowel off- als online, houdt het team de Costerustuin in de belangstelling. Denk aan de landelijke Open Monumentendag maar ook aan de PlantenUitgifte en aan de maandelijkse 'Uitgelicht' kalender waarmee bezoekers door de tuin kunnen lopen. Het belang van donaties en subsidies voor het op orde houden van de financiële middelen blijft een uitdaging. De jaarlijkse subsidie van de gemeente moet uiteraard worden onderhouden. Het plantenrek en het zadenkastje brengen maandelijks geld op, net als de Plantenuitgifte in oktober. Het magazine is rondgebracht en verstuurd naar onze donateurs. Het onderhoud wordt gegarandeerd door vrijwilligers (Collectie Basisplanten, de 1000 planten en struiken, vijver, website en online communicatie, Costhuys en gereedschapsschuur) en incidenteel door hoveniers (beukhaag en bomen).

Bestuur

Het bestuur bestond in 2024 uit:

- Nikoline van der Werf (voorzitter, instagram, tuinvrouw).
- Piet Vulto (penningmeester)
- Mark van Schaick (bestuurslid, webmaster, hoofdredacteur magazine, nieuwsbrief)
- Josje van Olmen (bestuurslid, tuinvrouw, organisatie werkoctenden)

Het bestuur is onbezoldigd. Het bestuur vergadert vier à zes keer per jaar, bij voorkeur in combinatie met een andere activiteit van de tuin. In 2024: 3/2, 15/3, 19/7 en 27/11. De stichting is ingeschreven bij de KvK en heeft een ANBI-status. We zijn o.a. lid van het duurzaamheidsplatform Hilversum100. Men kan ons bereiken via de website, het email- en postadres.

Vrijwilligers

Op 3 februari 2024 is afgetrapt met de traditionele vrijwilligersvergadering. Het bestuur zet de organisatie en plannen op een rijtje en iedereen krijgt de gelegenheid ideeën voor de Costerustuin te opperen. Na de jaarlijkse winterstop is gestart met tuinieren op vrijdag 9 februari. Vrijdag is de officiële werkoctend met elke week zo'n 10 tot 15 vrijwilligers. Dinsdag is voor een kleine groep de 2^e werkoctend. Op verzoek en op proef is de 1^e zaterdagochtend van de maand ipv de eraan voorafgaande vrijdag ingevoerd als werkoctend. Dat is goed gegaan en in 2025 houden we die 1^e zaterdag van de maand aan, ook omdat zo'n vrije weekenddag voor potentiële nieuwe vrijwilligers aantrekkelijk kan zijn. Vanaf maart is er veel werk in de perken en het hele jaar is gewerkt aan de nieuwe indeling van enkele perken (sleutelbloemen, heide, viburnums, varens).

De mannen van het timmerteam (Franc, Fred, George, Wim) zijn handig met hamer, spijkers en elektra en hebben verstand van vijver, planten en compost. Een zadenkastje, een oude tafel, compost keren, een paddenstoel met spaarpot, elke klus wordt vlot geklaard. Zij denken en werken ook mee aan de duurzame vernieuwing van het Costhuys.

Vier vrijwilligers houden zich bezig met de ontwikkeling van het nieuwe Costhuys.

Het vrijwilligersuitje op zaterdag 10 augustus vond heel duurzaam plaats in de directe omgeving van de tuin. De organisatie was dit jaar in handen van Tinka, Joke en Maddy. Koffie met taart in de tuin, een groene wandeling door Hilversum met historische uitleg, kennismaking met Bijenschans Corversbos en broodjes en een honing-quiz in het Pinetum. Het tuinjaar is 14 december afgesloten met koffie en taart bij 't Tolhuis.

Eind 2024 bestaat de groep uit 29 vrijwilligers, communicatie gaat via de whatsappgroep en mail.
-20 personen, met als hoofdtak tuinieren, waaronder enkele vrijwilligers die op verzoek rondleiden
-7 vrijwilligers: timmer-team, technisch en groot onderhoud, bestuurstaken, online activiteiten
-2 vrijwilligers staan wel op de vrijwilligerslijst maar zijn door omstandigheden minder actief.
De vrijwilligers ontvangen geen (financiële) vergoeding voor het verrichte werk. Paashaas, Sinterklaas en Kerstman komen langs met iets lekkers of een duurzaam presentje.

Activiteiten 2024

Aanpak enkele perken en bomen

Dit jaar is er meer aandacht gestoken in de heide-orde, sleutelbloem-orde, sporenplanten-orde en in de viburnumstruiken naast de reigersbek-orde. Het heideperk is heringericht zodat het karakteristieke Gooise landschap beter vertegenwoordigd wordt. Bij de sleutelbloemen werden alle planten opgepakt, geselecteerd en herplaatst. Achter de sporenplanten is de taxushaag verwijderd en kregen de varens en bemoste stammetjes een nieuwe plek. Zo ontstaat ruimte voor het nieuwe Costhuys. De viburnums zijn stevig gesnoeid en beter geplaatst en werden aangevuld met nieuwe struiken dankzij een extra donatie van de gemeente. Enkele bomen kregen extra onderhoud: noodzakelijk snoeiwerk aan de Cornus causa (2/11 door hovenier Rissik) en verplaatsing van de Parasolden en Kardinaalsmuts. Door droogte in 2023 is de oude Magnolia dood, vervanging in 2025.

Eigen compost

In de zomer van 2023 werd met oude planken compostbakken getimmerd langs het toegangspad. In juni 2024 hebben we nog kant-en-klare compost via hovenier Randolph ontvangen maar in oktober 2024 bleek de eerste eigen compost klaar voor gebruik. Dit zwarte goud uit eigen tuin is meteen gebruikt voor de bescherming en bodemverbetering van alle perken.

Leerzame kleurplaat en plattegrond

De 12 maandelijks 'uitgelicht' plattegronden en kleurplaten zijn in 2024 voltooid. De Uitgelicht Plattegrond met 20 planten hangt vanaf de eerste van de maand in de vitrine aan de ingang. Deze wordt door bezoekers gebruikt als rondleider. Voor jong en oud is in 2024 gewerkt aan leerzame kleurplaten met karakteristieke planten van die maand. Ze zijn beschikbaar in het zadenkastje en als blikvanger hangt een gekleurd exemplaar aan het kastje. Uitgelicht en kleurplaat staan ook online.

Zadenkast en plantenrek

Sinds mei 2024 hangt een door vrijwilligers getimmerd zadenkastje aan het Costhuys. Bezoekers vinden er kleurige zakjes zaden geoogst in de Costerustuin en een plank met kleurplaten. Naast het beeld van Costerus staat sinds 2022 een rek met plantstekken (2€). Een vrijwilliger soldeerde een paddenstoel met spaarpot. Betaling kan via spaarpot of website en levert maandelijks opbrengst.

Rondleidingen

Er staan geen vaste rondleidingen in de agenda maar op verzoek kan het altijd. Een bruidspaar maakte foto's in de tuin (5/7/24) en er kwamen enkele tuinclubs langs: juli Rotary vrouwen, 21/8 Senver Hilversum, 27/9 tuinclub Oxalis, 18/10 Tuinstruimers. Rondleiding met de uitgelicht plattegrond en stekjes voor de liefhebbers. Dit jaar was er door omstandigheden geen High Tea.

Open Monumentendag

Landelijke thema 2024: Onderweg. Doel: burgers betrekken bij monumenten in hun gemeente. De gemeente Hilversum brengt ieder jaar een folder uit met korte informatie over alle deelnemende organisaties. Op 14 en 15 september konden bezoekers in de tuin terecht. Het magazine Costerus Cost lag klaar en de voorgenomen verbouwing van het Costhuys werd onder de aandacht gebracht. In samenwerking met Art Hilversum stonden er beelden van Deodaat Visser in de tuin, op zijn eigen verantwoordelijkheid. Ruim 250 bezoekers, alle leeftijden, vaak eerste bezoek. Dudok Architectuur Centrum maakte in juni een promotiefilmpje bij drie deelnemers, o.a. in de Costerustuin.

Plantuitgifte en Duurzaamheidsdagen Hilversum

Op zaterdagochtend 5/10 vond de jaarlijkse plantuitgifte plaats. Druk bezocht door donateurs, buurtbewoners en vrienden van de tuin. Mensen halen en brengen planten. Kleine stekjes blijven gratis maar grote bloeiende planten werden voor € 3 aangeboden, betaling offline of via QR code website. Mensen betalen graag. Primeur: verkoop van potjes biologische honing van Bijenschans Corversbos, hun bijen halen zonder twijfel nectar in de tuin. De PlantenUitgifte is ook onderdeel van de Duurzaamheidsdagen die Hilversum100 in oktober organiseert.

Planten- en zaden Ruilmarkt De Geus, 9/3 en 11/5

Op 9 maart en 11 mei werd de planten- en zadenruilmarkt georganiseerd in buurthuis De Geus aan de Geuzenweg. Al jaren zorgt vrijwilliger Lieke er voor een tafel gevuld met informatie en zakjes met biologische zaden uit de Costerustuin, dit jaar werd ze bijgestaan door vrijwilligers Josje en Loes.

Abri's Hilversum vergroening

In het kader van 600 jaar Hilversum, vergroende Hilversumabri's met inheemse planten. Voor de informatieborden vroeg Afdeling Groen van Gemeente Hilversum passend beeldmateriaal. Diverse foto's en ook het © van de Costerustuin staan op deze posters.

Bezoek graf Jan Costerus (29/3/1849-31/7/1938)

Op de oude begraafplaats Bosdriфт is het graf van stichter Jan Costerus. Vrijwilligers brengen er een bloemetje uit de Costerustuin op zijn geboorte- en sterfdag. Het bestuur zorgde voor een permanent bordje bij het graf om bezoekers opmerkzaam te maken op Jan Costerus en zijn openbare tuin.

Promotie en informatie 2024

Website www.costerustuin.nl

De website is voor de plantencollectie, de maandelijkse kalender 'Uitgelicht', de activiteitenpagina en de donatiefunctie ook in 2024 een goede basis. Nieuwsberichten en een speciaal (afgeschermd) deel voor vrijwilligers (huishoudelijke mededelingen) zorgen voor een gestage toestroom van geïnteresseerden. De bezoekersaantallen bereikten in 2024 bijna de 50.000, met ruim 2 bezochte pagina's per bezoeker. De locatie & contactpagina staat daarbij bovenaan, met de [donatiepagina](#) als goede tweede en daarna de Plantencollectie. Google heeft mensen het vaakst naar costerustuin.nl geleid, maar ook tuinsites en onze sociale mediakanalen zorgen voor kliks.

Instagram <https://www.instagram.com/costerustuin/>

Op het Instagram account wordt gemiddeld 2,5 x per week een foto met korte tekst geplaatst. Het account is in 2016 gestart. Inmiddels in 2024 gegroeid naar: 1498 berichten en 1171 volgers.

Facebook <https://m.facebook.com/people/Botanische-Tuin-Dr-Costerus/100064643893452/>

Eind december had ons account 503 Facebookvolgers. Koppeling van onze Facebook- en Instagram-accounts is een feit sinds 2023; eenduidige informatie voor volgers.

Nieuwsbrief Costerustuin

Aanmelden voor de nieuwsbrief kan [via de website](#). De digitale nieuwsbrief (via Mailchimp) is dit jaar 3 maal (25/4, 11/9, 24/12) verstuurd met gemiddeld 4 nieuwtjes. Het aantal nieuwsbriefabonnees blijft groeien, op dit moment 253. Van de ontvangers opent meer dan 70% de nieuwsbrief, respectabel naar huidige marketingnormen. 15% tot 20% van de 'openers' klikt door naar de website.

Magazine Costerus Cost

Ons magazine CosterusCost verschijnt sinds 2020 in A4 formaat en 1 maal per jaar, in 2024 begin september. Verzending aan donateurs/vrienden en gebruik voor bezoekers en evenementen.

Folder Costerustuin

De folder van de tuin geeft algemene informatie en bevat een plattegrond met opsomming van alle plantenorden die in de tuin te zien zijn. De folder ligt in de vitrine bij de ingang.

Groen in beweging – nieuwsbrief gemeente

De gemeente Hilversum stuurt sinds 2023 maandelijks een nieuwsbrief met groene nieuwtjes. Als Costerustuin leveren we elke maand tekst en beeld en worden we elke keer in de nieuwsbrief meegenomen. Aantal abonnees: 560.

Open Monumenten promotie, vanaf juli '24

Het Dudok Architectuur Centrum organiseert voor Hilversum de Open Monumentendag en heeft ter promotie op hun sociale media kanalen een filmpje geplaatst 'Welkom in de Costerustuin'. Filmpje werd op 25/6 in de tuin gemaakt.

Hilversum100, duurzame actie

In december had het duurzaamheidsplatform Hilversum100 een geen kerstkaartactie om met het bespaarde geld drie duurzame doelen in Hilversum aan te wijzen. Drie doelen ontvingen het meest aantal stemmen en dat leverde een prijs op van € 250, waaronder de Costerustuin. In 2025 intentie om Hilversum100 regelmatig van info over de Costerustuin te voorzien.

Dag/weekbladen

Berichten over de Costerustuin worden met enige regelmaat geplaatst in regionale bladen, zoals Gooi en Eembode en De Gooi- en Eemlander. De digitale versie wordt op hun websites geplaatst.

Gooi&Eemlander

Op 27/8 kwam journaliste Susanne van Velzen van de Gooi&Eemlander langs voor interview op de tuin. Ze sprak met Loes, Joke, Nikoline en maakte een mooi artikel van 2 pagina's, publicatie op 18/9/2024. Oplage Gooi&Eemlander 52.000.

ANWB tuinenroute blijft online

De ANWB route langs tuinen werd gemaakt door Marieke Theirlinck-Haafkens, journaliste speciale projecten bij ANWB, en blijft online staan. Daarin o.a. de Costerustuin en Sypesteyn (Loosdrecht).

<https://www.anwb.nl/wandelen/routes/vers-van-het-land>

<https://www.anwb.nl/eropuit/dagje-uit/autoroute/routes/anwb-tuinenroute>

Vroege Vogels radio NPO 1

Het radioprogramma Vroege Vogels, elke zondag van 7 – 10 uur op NPO Radio 1, heeft al jaren als 'publieks-rubriek' de zogenaamde fenolijn. Iedereen kan op het antwoordapparaat van het programma een kort bericht inspreken met een recente observatie in de natuur, flora en fauna. Af en toe wordt een bericht over de Costerustuin Hilversum ingesproken.

Vermelding op websites van derden

- www.Hilversum100.nl & <https://hilversum100.nl/partner/costerustuin/>

Platform voor duurzame doeners in Hilversum en omgeving. Diverse leden, zoals Stichting Media Natuur Park, Vonk in de wijk, Fietzersbond Hilversum, Mud jeans, Land en Boschzigt, De Groene Afslag, De Hoorneboeg, SeniorenVereniging. De Costerustuin is lid sinds september 2022. Hilversum100 organiseert maandelijks bijeenkomsten over allerlei onderwerpen rond duurzaamheid, is actief op Instagram en verstuurt regelmatig een nieuwsbrief (bv over onze plantuitgifte).

- www.liveHilversum.com & <https://www.livehilversum.com/nl/locaties/605721843/dr-costerustuin>

Maandelijkse activiteiten (natuur, cultuur, kids, ...) op dit on- en offline platform voor Hilversum.

- www.uitjes.nl & <https://uitje.nl/sportieve-uitjes/de-costerustuin-hilversum.html>

Landelijke website met daguitstapjes en uitjes per provincie. Als je zoekt op Hilversum of tuin kom je bij Costerustuin met foto en tekst.

- <https://www.bezoekmijntuin.nl/tuinen/costerustuin/> Landelijke website over tuinen
- <https://www.dudokarchitectuurcentrum.nl/andere-werken/de-costerustuin/>
- <https://www.visitgooivecht.nl/nl/locaties/4264778504/dr-costerustuin-1>
- <https://www.natuurwegwijzer.nl/bezoekerscentrum/56/costerustuin>
- <https://dailygreenspiration.nl/costerustuin-hilversum/>

Diverse contacten en samenwerking met andere organisaties

Gemeente Hilversum

- Afspraken met afdeling Groen van de gemeente (mrt & dec) in verband jaarlijkse en incidentele subsidie, deelname aan Programma Groen.
- Op 19 juni waren enkele vrijwilligers present bij de gemeentelijke Groene borrel bij AllArt, presentaties door afdeling Groen, netwerkborrel na afloop.
- HilversumMarketing, nieuwsbrief en evenementen UIT-kalender.
- Groen in Beweging nieuwsbrief, elke maand levert de Costerustuin input (tekst+beeld).

GAD groene kliko's

Voor de Costerustuin zijn 4 GAD groene kliko's gratis beschikbaar.

Omgevingseducatie

Contact houden maar ontwikkeling educatief materiaal wordt pas gestart als Costhuys gereed is.

Kerkelanden Groent en Boomspiegels Boombergbuurt

Bewoners vergroenen hun wijk. Namens Costerustuin maken Arda, Ellen, Josje, Lieke, Nikoline, Renata en Tinka tips met plantenlijst. De Boombergbuurt kreeg tips voor de boomspiegels.

7 Tuinen in het Gooi

De Costerustuin participeert in de samenwerking van 'de 7 tuinen in het Gooi'. Die organisatie staat op een laag pitje maar de 7 tuinen bestaan natuurlijk en de kaart blijft handig.

Planning voor 2025

In 2025 staan de volgende acties op het programma van de Costerustuin.

Nieuw Costhuys en waterpomp grondwater

Wim, Nikoline, Renata en architect Marek zorgden met Van Kooten Amersfoort voor tekening, aanvraag omgevingsvergunning gemeente loopt sinds 11/24, goed overleg met Mike Bot van Liander

voor aanvoer via terrein. Offertes van aannemer BTZ, huisjesbouwer Van Kooten en waterpomp aanleg, totale kosten € 30.000. Piet en Nikoline schreven in dec/24 vele fondsen aan voor subsidie. Sloopt oude schuurtjes en bouw nieuwe schuur Costhuys naar verwachting in 2025. Gemeente is bereid te kijken of groter bedrag subsidie haalbaar is, dat verzoek is in 2024 gedaan.

De grote onderhoudsklussen:

- Costhuys
- Pergola toegang voorzien van nieuw bord Costerustuin, nadat Costhuys definitief is
- Jaarlijks onderhoud door DVC watergroep van sproei-installatie
- Verwijdering dode Magnolia en plaatsing nieuwe Clerodendrum trichotomum/Kansenboom.

Onderhoud struiken, bomen, planten en beukhaag

- Hovenier Randolph Pelsink snoeit 2 x per jaar de beukhaag rondom de tuin, met hulp van team tuin. In 2025 of 2026 forse snoei voorzien tot op kale hout zodat haag minder breed uitgroeit
- 21 vrijwilligers onderhouden de planten, struiken, paden en perken.
- Bepaling: aanpak enkele perken, bv ranonkel-orde en winde-orde (bepaling met plantenteam)

Communicatie

- Aansluiting bij groene, duurzame initiatieven in Hilversum e.o. zodat Costerustuin bekend blijft en de tuin een bijdrage kan leveren aan kennis, liefde en behoud van de natuur.
- Medewerking Kerkelanden Groent: presentaties 'Droogte/water in de tuin' en 'Eetbare tuin'.
- Tekst en beeld leveren aan Hilversum100, Gemeente, buurtkrant,... promotie kennis plant en tuin
- Donateurs werven, actie in de Boomburgbuurt

Jaarrekening & begroting

De Costerustuin heeft financieel gezien een rustig jaar achter de rug. In 2024 zijn enkele perken aangepakt, er was nog wat achterstallig bomenonderhoud en de jaarlijkse snoeiwerkzaamheden zijn uitbesteed. Verder hadden we in 2024 de reguliere exploitatie-uitgaven, zoals water, compost, planten en gereedschap. We ontvangen nog altijd een vriendenbijdrage maar het aantal vrienden neemt langzaam af. Het Plantenrekje en de Plantenuitgifte leveren ook aardige bijdragen op. We hebben een mooie buffer opgebouwd en ook de Gemeente Hilversum verstrekt ons jaarlijks op projectbasis subsidies. Wij passen uitstekend bij hun Programma Groen dat sinds januari 2023 loopt.

Het financieel verslag 2024 van de Costerustuin is te vinden op de website www.costerustuin.nl

De Costerustuin is een erkende ANBI organisatie en is opgenomen in de stichting Centraal Informatiepunt Goede Doelen (CIGD). Zie Financieel verslag Costerustuin 2024 van penningmeester Piet Vulto.

Namens het bestuur Stichting botanische tuin Dr. Costerus

Nikoline van der Werf